

## ROZPRÁVY

---

Č.4

Květen 1975

"Kdykoli jsme zvítězili, dalo se to pokaždé více převahou ducha nežli mocí fysickou". / F. Palacký/

### Biologický imperativ ?

---

Úlitba bohům:

Naši dávní předci, když jim hrozila válka, hladomor, povodeň či jiná katastrofa ohrožující jejich životy a způsob života, hledali cestu, jak usmířit bohy a tak přežít. Věřili, že obětování lidského života může pohromu odvrátit.

Stařešinové, kteří z mystických a obřadních důvodů vydávali příkaz k takové obětině současně rozhodli, kdo zemře za blaho rodu. Výběr byl snadný - oběť byla vybrána mezi těmi nejslabšími a nejzranitelnějšími, byli to děti, ženy a otroci.

Proti věci logice se s touto tradicí setkáváme i dnes. V době tísně hledáme obětní beránky, abychom je dopravili na jatky. Moderní doba je ovšem vynalézavější a dává přednost odvolat se na vědu a nikoliv na tajemná zjevení. Ať se již mocní tohoto světa řídí jakoukoliv logikou a mluví jakýmkoliv jazykem, výsledek je stejně hrozný - pro ty, kteří mají být obětováni.

Budoucnost člověka, který se řadí do fronty na jídlo, oblečení a přístřeší je ohrožována obavou, jak uspokojit rozněvané síly. Lidskou obětí?

Triage:

Vzpomínám si, jak můj otec, legionář, mluvil o sbírání raněných na frontě během první světové války. Snad se ostýchal zvolit adekvátní český výraz, tuto činnost vojenských zdravotníků jmenoval francouzsky "triage". Až později jsem pochopil, proč nechtěl toto slovo překládat, znamená něco jako výběr, prosívání nebo pořádek v jakém se nakládá zboží do vagónu. Lapiduši byli instruováni sbírat raněné v následujícím sledu: první pozornost byla věnována těm, kteří ještě mohli chodit, jejich hospitalisace nebudila obavy a předpokládalo se, že budou opět brzo poslání na frontu. Další byli na řadě ranění, kteří museli být odneseni na nosítkách v předpokladu, že se z lazaretu vrátí dříve či později ke svým bataliónům. V poslední kategorii byli těžce ranění a provždy neschopní a tak pro válečnou mašinerii již nevhodní, ti bývali nezářídka ponecháni svému osudu, neboť již splnili úkol.

Výběr druhů:

O půl století později je tato formule aplikována ještě hrozněji. Jsou lidé, kteří se pokoušejí rozhodovat, jaké národy zmizí z mapy světa. Metoda je dvojí, buď přímá likvidace / stařešinové si nasadili diktátorské čepice/ anebo pomalé vymírání bez hluku a v izolaci bez vědomí a pomoci okolního světa. A navíc - ostatní lidstvo bude mít větší šanci na přežití při

ustavičném vypočítávání, kolik dětí se denně rodí / dvě stě tisíc / a kolik lidí přibývá ročně na světě a nárokem na přídělnou výživu / 70-75 miliónů / a kolik nás v tomto slzavém údolí bude koncem tohoto století / 8 miliard, na počátku tohoto století nás bylo o něco více než jedna a půl miliardy /.

**Záchrana jen pro některé?**

A jsou lidé, kteří přejí limitačním teoriím. Jsou neteční ke zprávám o kmenovém vymírání v zeních na jih od Sahary, v Etiopii či v některých oblastech Asie. Beze studu hlásají podobnost o záchraném člunu: přijme-li deset trosečníků do lodičky pro deset další ztroskotance, utopí se všichni. Nebylo by tedy lepší, aby se zachránilo aspoň prvních deset? Jejich premisa zní: úplná spravedlnost - úplná katastrofa - úplné sebezničení. A tak prý etika záchranu lidstva by měla být řízena schopností těch prvních deseti - schopnějších, silnějších, dravějších, šťastnějších a vybavených lodičkou.

**Obava ze sebezničení:**

Stojíme tak před požadavkem revidovat humanitu, na kterou byla alespoň část světa tak pyšná? Můžeme přijmout názor, že pomoc, která zachrání při životě takový a takový počet lidí, se obrátí nakonec proti zachráncům, kteří již nebudou s to další podporu poskytnout a sami budou zavaleni - lavinou, povodní, hladomorem? Jaké je morální právo právě těch, kteří se již do záchraného člunu dostali a ignorovali volání o pomoc těch ostatních, na které se nedostalo. Zdá se, že na tuto drastickou otázku nemáme odpověď.

**Místo pro všechny:**

Naštěstí je tento přírůstek položen v nesprávné rovině. Náš člun je země, na které jsme byli všichni narozeni a na které všichni žijeme a na které se najde místo pro všechny, doufám, že i pro naše děti. Ale přece něco z tohoto přirovnání platí. Zastaralý člun by měl být přizpůsoben novým podmínkám. Naše znalosti vědy a technologie dovolují přizpůsobit člun tak, aby unesl všechny. Snad to znamená trochu méně místa pro prvních deset, snad trochu nepohodlí, snad i odcizení zbytečné přítěže, aby se dalších deset umístilo bez obav, že se všichni utopí.

**Malá statistika:**

Přesto k podpoření této úvahy uvedeme několik čísel, která nám leccos napoví, i když plně nevysvětlí. Lidský život je více než souhrn statistických údajů.

Ročenka Spojených národů shrnuje údaje o 136 zemích. Dvě třetiny z nich, to je 96 zemí, vykazují průměrný roční příjem na obyvatele nižší než 300 US dolarů. 41 zemí z těchto 96 nedosahuje v průměru na obyvatele za rok příjem ani \$ 100, ve 24 zemích je to \$ 200 a zbývajících 31 zemích se tento příjem pohybuje mezi \$ 200 - \$ 300. Opustíme-li tuto nejpočetnější a nejchudší skupinu, zjistíme pak, že příjem do \$ 1000 na obyvatele za rok vykazují 12 zemí, v 16 zemích se příjem pohybuje mezi \$ 1000 - \$ 2000. Tuto hranici přesahuje průměrný příjem na obyvatele pouze v pěti zemích: Kuwait, Švýcarsko, Švédsko, Kanada a USA s maximem \$ 3 303 na obyvatele za rok.

Peníze nemusí představovat v lidském životě kritérium štěstí a bezstarostnosti. Statistika ale napovídá, že nejnižší porodnost a nejnižší kojeneckou a dětskou úmrtnost vykazují země s vyvinutým průmyslem a zemědělstvím. Evropské s průměrným

příjmem na obyvatele \$ 1 370, Oceánie \$ 1 460 a v USA. Nejvyšší porodnost vykazují africké státy / \$ 120 /, Asie / \$ 140 /, Střední Východ / \$ 240 /, Jižní Amerika / \$ 350 / a Střední Amerika / \$ 410 /.

Hlad jako universální hrozba:

Neuvádíme tyto údaje bez důvodů. Domyslíme si tak i bez dlouhých rozborů, že obyvatelstvo žijící v oblastech s nízkým příjmem žije na nízké životní úrovni. S tímto ukazatelem nemusíme být spokojeni pokud máme na mysli komfort západoevropského či severoamerického standardu, protože absolutní spokojenost člověka se nedá vykoupit tekoucí vodou v koupelně nebo televizním přijímačem. Naše kultura může být zcela lhostejná jiným rasám, kterým nemusí ani překážet ke spokojenému životu neznalost psaní a čtení. Pocit hladu a chladu již ale znají dobře, tak jako strach z nemocí. Trpí-li dítě ve svém biologickém vývoji kvalitativním nedostatkem výživy, zpomalí se fyzický a duševní vývoj.

Populační predispozice:

Z údajů o porodnosti pak můžeme vyčíst, že země s vysokou natalitou vykazují současně ve srovnání se zeměmi s menším počtem narozených dětí

1. kratší průměrný věk obyvatel,
2. 2-4x vyšší úmrtnost kojenců a dětí,
3. příjem pod tři tisíce kalorií v průměru za den, zatím co obyvatelé zemí s nižší porodností mají denní příjem nad 3000 kalorií, které se uvádějí za nutriční minimum,
4. průměrný denní příjem 50-82 gramů bílkovin na obyvatele, zatím co v druhé skupině je tento příjem vyčíslen 75-107 gramy,
5. produkuje 18-76 bušlů rýže na akr a 6,5-38 bušlů pšenice na akr, zatím co země s nízkou porodností 51-107 bušlů rýže a 14,5-71,5 bušlů pšenice na akr.

Rozhodující je člověk:

Statistiky uvádějí ještě další srovnání ve sféře finančního příjmu na obyvatele, analfabetismu, počtu lékařů na každých 1000 obyvatel, srovnání hustoty obyvatel. Tento poslední ukazatel je zajímavý tím, že poukazuje na země s vysokou hustotou, jako je např. Holandsko, vyrábějící nesrovnatelně více zemědělských plodin a živočišných surovin než např. Čad nebo Brazílie, které netrpí nedostatkem orných a pastevních ploch, jako např. Holandsko. Z tohoto zjištění vyplývá, že populační hustota má málo společného se zeměpisnou a technologickou kapacitou vedoucí k likvidaci hladu. Problém tak nespočívá ve zúrodnění dosud nekulturních zemědělských ploch, ale spíše v lidech, kteří tam žijí, jejich výchově, úrovni, výcviku, osvojení moderních zemědělských a chovatelských metod, aby se vyrovnali obyvatelstvu zemí s nízkou porodností. Musíme tak přiznat, že omezení porodností neodpovídá chudobě. Snížená mortalita kojenců a dětí je pravděpodobně silnější pákou k omezení porodnosti než jakékoliv jiné metody.

Disastrologie:

Na populačním kongresu v Bukurešti v roce 1974 vystoupili řečníci věstící apokalypticky nevábnou budoucnost lidstva. Tvrdili, že světové zásoby obilí nestačí na delší dobu než 26 dní. Nevíme, zda tyto obavy jsou oprávněné, domníváme se však, že naše země může uživit desetinasobek dnešního počtu obyvatelstva, pokud se budou pole obdělávat a kultivovat moderními metodami a chov užitkových zvířat se bude řídit vyspělou zootechni-

kou. A jakmile lidstvo dosáhne úrovně vedoucí k takovým výsledkům, pomine hrozba nekontrolovatelné populační expanze díky zvýšené životní úrovni a prevencí snižující nemocnost a úmrtnost.

Čelem vzad hladu:

V roce 1962 se sklídilo v zemích Třetího světa 230 milionů tun rýže a pšenice, v roce 1985 by to mělo být nejméně 500 milionů tun, aby děti i dospělí v těchto oblastech neumírali hladem. Obyvatelé těchto oblastí nemohou stále počítat s pomocí přicházející odjinud.

Přívod bílkovin by se měl zvýšit rozvojem chovu těch zvířat, které slibují rychlé a poměrně levné dosažení porážkové váhy - jsou to prasata a zejména drůbež. Proteinová hodnota sladkovodních i mořských ryb není dosud v rozvojových zemích doceněna. Z rostlinných bílkovin důležitých pro výživu lidí jsou to především leguminózy jako fazole a hrách.

Vývoz zemědělských produktů by měl být zvýšen a dovoz redukován.

Obyvatelstvo by mělo najít plné zaměstnání v průmyslu a zejména v zemědělství, aby se zvýšil průměr příjmu na osobu a tak životní úroveň jednotlivců, rodin a celých národů.

Ale i v těchto oblastech, kde je zemědělská výroba již rozvinutá, by mělo dojít k zintenzivnění rostlinné a živočišné produkce, aby 560 milionů hektarů orné půdy bylo rozšířeno do roku 1985 nejméně o dalších sto milionů hektarů.

Cesta:

Toto všechno se ovšem neuskuteční ani recitováním Kapitálu Karla Marxe ani příkazů předsedy Mao. Aby se výnos pšenice zvýšil proti dnešku desetkrát, jak by bylo v roce 2000 zapotřebí, výnos kukuřice šestkrát, doživost čtyřikrát a aby se mnohonásobně zvýšil odchov užitečných zvířat, pak se musí do tohoto procesu zapojit všechny ruce, mozky i stroje.

Literatura:

UN Statistical and Demographic Yearbooks 1972, 1973

FAO Production Yearbook, 1973

Cole J.P.: Geography of World Affairs, 1972

Paulus VI.: *Populorum progressio, Humanae vitae.*

Rozpravy vydává nepravidelně Společenství nového řádu,  
4/520 Drummond Street, Carlton, Vic. 3053, Australia.  
/ Předseda: Dr. S. Hofírek, jednatel: Dr. Z. Horný /